

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 447/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Ernestom Vokálom, Hlavná 61, Prešov, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. D 1531/2002, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. D 1531/2002 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Komárno p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Komárno je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Ernesta Vokála, Hlavná 61, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 447/2018 z 28. novembra 2018 prijal na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“, v citáciách aj „dedič“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 1531/2002 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Uznesenie č. k. III. ÚS 447/2018-13 z 28. novembra 2018 bolo prijaté senátom ústavného súdu v zložení sudca Rudolf Tkáčik (predseda senátu), sudkyňa Jana Baricová a sudca Mojmír Mamojka (sudca spravodajca). Vzhľadom na skutočnosť, že sudcovi Rudolfovi Tkáčikovi skončilo 16. februára 2019 funkčné obdobie, tento nález bol v súlade s Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019

do 31. decembra 2019 prijatý senátom ústavného súdu v zložení sudkyňa Jana Baricová (predsedníčka senátu) a sudcovia Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka (sudca spravodajca). Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté dedičské konanie po poručiťovi [REDAKOVANÉ], zomrelom [REDAKOVANÉ] začalo na Okresnom súde Komárno 18. decembra 2002.

4. Sťažovateľ (jeden z dedičov po zomrelom) uvádza, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

5. Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 25 000 € a úhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľa

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 164/18 (doručeným ústavnému súdu 17. septembra 2018), v ktorom sa okrem iného uvádza: *«Je pravdou, že konanie o dedičstve v tejto veci trvá neprimerane dlho, avšak súdna komisárka nepredpokladala a ani nemohla predpokladať neustále predlžovanie ROEP v Kolárove. Som toho názoru, že účastníci konania neboli poškodení, nakoľko z dôvodu vyčkania na ukončenie ROEP v Kolárove do aktív je možné zaradiť 2 ha 1425 m² namiesto pôvodne zaradených 6099 m², dedičia môžu mať k dispozícii rozhodnutie s uvedením nehnuteľností, ktoré je možné zapísať do katastra nehnuteľností, namiesto*

rozhodnutia, ktoré by zakladalo možné dvojité vlastníctvo a z toho dôvodu obmedzenie dedičov disponovať s nehnuteľnosťami v prípade ukončenia dedičského konania pred ukončením ROEP v Kolárove.

Čo sa týka chronológie procesných úkonov, sťažovateľ uvádza iba tie, ktoré sú mu známe z činnosti jeho právneho zástupcu resp. advokáta a v podstate proti nim nie je čo namietat'. Je však nutné uviesť, že prezentácia toho, že by súd resp. v danom prípade súdna komisárka nekonali, je zavádzajúce a nepravdivé.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že pri rozhodovaní o rešpektovaní požiadavky „primeranosti lehoty“ Ústavný súd SR zohľadňuje aj skutočnosť, ako sa sťažovateľ staral o svoje práva, či mal záujem o vec. V predmetnej veci možno konštatovať, že sťažovateľ nepodal sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, a aj keby v tomto štádiu konania by už tento prostriedok nápravy nebol efektívny, v skutočnosti mlčky rešpektoval prerušenie konania, hoci jeho včasná sťažnosť predsedovi okresného súdu by svedčila aspoň o jeho záujem na rýchлом rozhodnutí veci.

Spis bol v dôsledku odvolania proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa na odvolacom súde t. j. Krajskom súde v Nitre v dobe od 14.4.2008 do 12.5.2009 a potom bolo konanie fakticky prerušené do ukončenia ROEP.»

7. Súčasťou vyjadrenia okresného súdu k ústavnej sťažnosti bol aj tento prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov napadnutého konania:

„V dedičskej veci po [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], naposledy bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] bolo začaté dedičské konanie dňa 18.12.2002 vydaním uznesenia Okresného súdu Komárno č. k. D 1531/02-2, zo dňa 18. 12. 2002 (čl. 2 spisu). Poverením Okresného súdu Komárno č. k. D 1531/02-3, zo dňa 18.12.2002 zákonný sudca poveril notárku [REDAKOVANÉ], v tom čase so sídlom v Kolárove, na vykonanie potrebných úkonov vo veci prejednávania dedičstva po poručiteľovi (Čl. 3 spisu).

Dňa 22.1.2003 súdna komisárka spísala zápisnicu o predbežnom vyšetrení s dedičom [REDAKOVANÉ], ktorý v zmysle platnej zákonnej úpravy pripadal do úvahy ako dedič.

Dňa 27.1.2003 súdna komisárka vykonala procesné úkony z dôvodu zistenia majetku poručiteľa a to do Prvej stavebnej sporiteľne, a. s. (čl. 33 spisu). [REDAKOVANÉ]

(čl. 34 spisu). [REDACTED] (čl. 35 spisu) a Správe katastra Komárno (čl. 40 spisu).

Dňa 6.2.2003 súdna komisárka dostala odpoveď od [REDACTED] (čl. 36 spisu), dňa 19.2.2003 od [REDACTED] (čl. 38 spisu), dňa 6.3.2003 od [REDACTED] (čl. 39 spisu) a dňa 12.3.2003 aj podklady ohľadom vlastníctva nehnuteľností poručiteľa od Správy katastra Komárno (čl. 40 a nasl. spisu).

Dňa 27.4.2005 bol stanovený termín pojednávania na 30.5.2015 (čl. 166 spisu).

Dňa 30.5.2005 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na žiadosť dediča [REDACTED], ktorý namietal výmeru poľnohospodárskej pôdy zaradenú do aktív dedičstva, keďže podľa jeho názoru poručiteľ mal vlastniť poľnohospodárske pozemky vo výmere 5 ha 3100 m² namiesto súdnym komisárom zistených 6099 m² s tým, že dedič [REDACTED] uviedol, že požiada Správu katastra Komárno o zápis chýbajúcich nehnuteľností na listy vlastníctva, pričom súdnou komisárkou mu bolo uložené predložiť ich súdnej komisárke do 10 dní odo dňa ich zápisu do katastra nehnuteľností (čl. 170 až 172 spisu).

Keďže dedičom [REDACTED] neboli predložené žiadne nové listinné doklady o vlastníctve poľnohospodárskych nehnuteľností, dňa 16.2.2006 bol stanovený termín pojednávania na deň 27.3.2006 (čl. 175 spisu).

Na pojednávanie určené dňa 27.3.2006 sa nedostavil ani jeden z dedičov, preto súd uznesením Okresného súdu Komárno č. k. D 1531/02-2 zo dňa 28.4.2006 konanie prerušil podľa § 110 OSP (čl. 176 spisu).

Dňa 25.4.2007 dedič [REDACTED] požiadal súd o pokračovanie v konaní a spis bol súdnemu komisárovi vrátený na ďalšie konanie dňa 16.5.2007 (čl. 178 spisu).

Dňa 28.9.2007 bol stanovený termín pojednávania na deň 12.11.2007 (čl. 181 spisu).

Na pojednávanie dňa 12.11.2007 sa dostavili všetci traja dedičia, kde opätovne namietali výmeru poľnohospodárskych pozemkov vo vlastníctve poručiteľa, trvali na tom, aby do súpisu aktív dedičstva bola zahrnutá výmera vyše 5 ha a z tohto dôvodu odmietli uzavrieť dedičskú dohodu. Na pojednávaní boli dedičia oboznámení s návrhom uznesenia, ktorým bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva dedičmi podľa ich zákonných dedičských podielov (čl. 183 až 193 spisu).

Dňa 12.12.2007 bolo vo veci vydané uznesenie, ktoré bolo doručené dedičom a to [REDAKOVANÉ] dňa 18.12.2007, [REDAKOVANÉ] dňa 17.1.2008 a [REDAKOVANÉ] dňa 19.12.2007 (čl. 194 až 201 spisu).

Dňa 30.1.2008 [REDAKOVANÉ] a dňa 7.2.2008 [REDAKOVANÉ] vo veci podali odvolanie (čl. 203, 205 spisu).

Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 6CoD/3/2008-212 zo dňa 31.3.2009 odvolací súd uznesenie prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (čl. 212 až 219 spisu).

Dňa 16.6.2009 bol spis vrátený súdnemu komisárovi na ďalšie konanie (čl. 221 spisu).“

8. V ďalšej časti vyjadrenia k ústavnej sťažnosti okresný súd poukázal na to, že od roku 2008 až do roku 2016 prebiehalo v katastrálnom území Kolárovo konanie o registri obnovenej evidencie pozemkov podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ROEP), v dôsledku čoho nebolo možné do katastra nehnuteľností zapísať relevantné parcely, ktoré boli predmetom ROEP, pretože mohlo dôjsť ku vzniku dvojitého vlastníctva k týmto parcelám.

9. Ďalší priebeh konania je vo vyjadrení okresného súdu opísaný takto:

„Po ukončení ROEP v Kolárove a po vyžiadaní nových listov vlastníctva z Okresného úradu Komárno, katastrálneho odboru dňa 23.6.2017 a ich obdržaní dňa 19.7.2017 bolo zistené, že do súpisu aktív dedičstva je možné zaradiť poľnohospodárske pozemky vo vlastníctve poručiteľa v celkovej výmere 2 ha 1425 m² (čl. 226 až 277 spisu).

Dňa 30.7.2018 bol vo veci stanovený termín pojednávania na deň 5.9.2018 (čl. 281 spisu). Na ktorom dedičia uzatvorili dohodu dedičov o vypořádání dedičstva, ktorú notárka ako súdna komisárka predložila súdu dňa 11.9.2013.

Okresný súd Komárno uznesením sp. zn. 0D/1531/2002-325 zo dňa 11.9.2018 v predmetnej dedičskej veci rozhodol (čl. 325 až 333 spisu). Konanie je v štádiu doručovania predmetného rozhodnutia účastníkom dedičského konania a očakáva sa vyznačenie jeho právoplatnosti a vykonateľnosti.“

10. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ stanovisko nezaujal.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde, ktorý sa pri zachovaní právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, použije aj na konania začaté do 28. februára 2019 (§ 246 ods. 1 a 2).

15. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

18. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

20. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a nadväzne i judikatúra ústavného súdu sa tiež ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo

alebo nebolo porušené právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

IV.1 K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

21. Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 12. septembra 2018, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

IV.2 Vyhodnotenie postupu okresného súdu

22. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

23. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

24. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100

ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

25. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

26. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

27. Vychádzajúc zo základných kritérií hodnotenia prejednania veci v primeranej lehote uvedených v bode 20 odôvodnenia tohto nálezu, ústavný súd otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma

vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť, ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a postup okresného súdu.

28. Pokiaľ ide o zložitosť veci, ústavný súd je toho názoru, že dedičské konanie tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované, a preto ich z právneho hľadiska nemožno v zásade považovať za zložité (II. ÚS 181/2010). Z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu ani z obsahu predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil ani žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o skutkovej zložitosti veci.

29. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd uplatnil pri vyhodnocovaní doterajšieho priebehu napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Pokiaľ okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti poukázal na to, že sťažovateľ „*nepodal sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 750/2004 Z. z.*“, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na okolnosti danej veci uplatnenie tohto prostriedku nemohlo zásadným spôsobom ovplyvniť priebeh napadnutého konania.

30. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. D 1531/2002, bol postup okresného súdu.

31. Z obsahu sťažnosti a zo zapožičaného súdneho spisu vyplýva, že napadnuté konanie po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], zomrelom [REDAKOVANÉ] začalo na bývalom Okresnom súde Komárno 18. decembra 2002.

32. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu od začiatku konania až do jeho faktického prerušenia (realizácia ROEP od roku 2008 do roku 2016) bol v zásade plynulý, no nie dostatočne efektívny. O uvedenom svedčí najmä skutočnosť, že uznesenie okresného súdu sp. zn. D 1531/2002 z 12. decembra 2017 bolo v odvolacom konaní uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 CoD 3/2018 z 31. marca 2019

zrušené a vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení predmetného uznesenia okrem iného uviedol:

„Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP, pretože napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné pre nedostatok dôkazov. Nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces je právo účastníkov konania na riadne, preskúmateľné a náležité odôvodnenie rozhodnutia vo veci. V prípade, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné, pretože súd nerešpektoval zásady uvedené v ust. § 157 ods. 2 OSP, musí odvolací súd takéto rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť, nakoľko účastníkom konania bola týmto rozhodnutím súdu súdom prvého stupňa odňatá možnosť riadne konať pred súdom.

Z uvedeného je možné vyhodnotiť, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Súd prvého stupňa bez akéhokoľvek vyhodnotenia listinných dôkazov pojal výmery o prúdele do vlastníctva nehnuteľností za platné, pričom neuviedol, z akých dôvodov výmery spolu s ich dodatkami považuje za platné.

Rozhodoval bez toho, aby si pripojil celé kompletne dedičské spisy, po ktorých mal poručník nadobúdať dedičstvo. V konaní bude preto opätovne potrebné vykonať dokazovanie vo vyššie naznačenom smere, vyhodnotiť predložené listinné dôkazy, ktoré sa v spise nachádzajú, predovšetkým výmery o prúdele do vlastníctva v spojení s ich dodatkami, vysporiadať sa s námietkami odvolateľov s pochybením, ktoré vytkol odvolací súd napr. i pri nehnuteľnostiach, ktoré dedil poručník, avšak ktoré už v predchádzajúcich dedičských rozhodnutiach mali ako odúmrt' pripadnúť štátu. Po opätovne vykonanom dokazovaní súd prvého stupňa rozhodne, pričom svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby bolo v prípade podaného odvolania možné ho odvolací súdom preskúmať tak, ako bolo vyššie uvedené.“

33. V súvislosti so zisteným neefektívnym postupom okresného súdu ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej

neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

34. Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej činnosti taktiež judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné prietahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (napr. III. ÚS 47/00, IV. ÚS 592/2012).

35. Ústavný súd napokon zdôrazňuje, že z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, aby napadnuté konanie nebolo skončené ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia, a to napriek tomu, že bolo počas konania o ROEP fakticky prerušené.

36. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 1531/2002 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

37. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 4 výroku nálezu) vzhľadom na to, že okresný súd uznesením z 11. septembra 2018 rozhodol v merite veci tak, že určil všeobecnú cenu majetku poručiteľa a čistú hodnotu dedičstva a taktiež schválil dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2018.

38. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

39. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

40. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

41. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

42. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 25 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď poukázal najmä na to, že od úmrtia jeho otca uplynulo už viac ako 15 rokov, pričom vec nebola dosiaľ právoplatne skončená.

43. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

44. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

45. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy právneho zastúpenia sumou 844,68 € za päť úkonov právnej služby.

46. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921€.

47. Náhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie, prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 153,50 €, t. j. spolu 307 €, čo spolu s režijným paušalom 2 x 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 325,42 €.

48. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

49. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu